

Stanowisko Prezydenta Miasta Torunia ws. pokontrolnego wystąpienia NIK dot. Bulwaru

W nawiązaniu do publikacji „Pawilony na toruńskim bulwarze - punkt widzenia zależy od ... punktu widzenia”, która ukazała się 27 września 2023 roku na stronie Najwyższej Izby Kontroli, dotyczącej kontroli przeprowadzonej w Urzędzie Miasta Torunia w zakresie zapewnienia ochrony zabytków, w związku z realizacją przedsięwzięcia „Zagospodarowanie Bulwaru Filadelfijskiego w Toruniu” i innych wybranych projektów na terenie miasta Torunia odnoszę się do podniesionych zarzutów, jak i wniosków pokontrolnych.

Najwyższa Izba Kontroli (NIK) skontrolowała nasze działania związane z budową pawilonów w obszarze bulwaru. **W październiku 2022 roku otrzymaliśmy opinię Narodowego Instytutu Dziedzictwa (NID), wraz z pismem przewodnim Jarosława Sellina wiceministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Generalnego Konserwatora Zabytków, która umożliwiła dalsze prowadzenie prac. Wskazał, że prowadzona przez miasto inwestycja wraz z budową pawilonów do obsługi ruchu turystycznego, nie ma negatywnego**

wpływu na obecność Torunia na liście światowego dziedzictwa UNESCO, ani na panoramę wiślaną miasta.

Ocena NIK częściowo potwierdza tę opinię wskazując, że **wpływ dwóch pawilonów na percepcję obiektów zabytkowych, w tym przede wszystkim murów miejskich, uzależniony jest od przyjętego punktu obserwacji** [cyt. z wystąpienia pokontrolnego NIK]: *„Kubatura pawilonów z platformami widokowymi z perspektywy przechodnia oraz z najbliższych, wiodących po linii przekątnej widoków, wpływa na postrzeganie części dawnych murów obronnych Torunia wraz z bramami. Widoki te są dynamicznie zmienne i zależą od pozycji obserwatora względem obiektów przesłaniających. Istnieją miejsca, skąd widok jest całkowicie przysłonięty, ale pozostają i takie, gdzie oddziaływanie jest znikome lub go nie ma. Inwestycja jednak nie ma istotnego wpływu na panoramę miasta obserwowaną z punktu na platformie widokowej położonej na przeciwległym brzegu Wisły przy ul. Majdany. Ponadto pawilony na ogół nie przysłaniają widoku murów miejskich z mostu im. Józefa Piłsudskiego.”*

Panorama, jak sama definicja wskazuje, to szeroki, rozległy widok krajobrazu, miasta lub okolicy obserwowany ze znacznej odległości z wyżej położonego w terenie punktu widokowego. Ocena NIK potwierdza, że **toruńska panorama jest bezpieczna.**

Warto dodać, że **NIK pozytywnie ocenia działania podjęte w celu wydania wymaganych decyzji, a sama realizacja inwestycji następowała zgodnie z projektem budowlanym.** Pozytywnie oceniono także podjęcie przez miasto działań w celu **modyfikacji projektów pawilonów** polegającej na zmianie wyglądu elewacji (z drewna na materiał ceramiczny) oraz kształtu balustrad na tarasach widokowych (ze stalowych na szklane).

Pragnę podkreślić, że podjęliśmy odpowiednie działania mające na celu uporządkowanie kwestii formalnych związanych z ochroną zabytków.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami na lata 2022-2025 (GPOnZ) został przyjęty w kwietniu 2022 roku. W Wystąpieniu pokontrolnym NIK nie wskazała by jego brak wpłynął na realizację przedsięwzięcia „Zagospodarowanie Bulwaru Filadelfijskiego w Toruniu”, co więcej przy „ocenie ogólnej kontrolowanej działalności” stwierdzono, że *„Prezydent prawidłowo i rzetelnie chronił zabytki w związku z innymi projektami”* (s. 3), a analogiczna opinia została przytoczona w

ocenie częściowej innego kontrolowanego obszaru, tj. „Ochrony zabytków w związku z realizacją innych wybranych przedsięwzięć na terenie miasta Torunia” (s. 38: „Prezydent i działający w jego imieniu Miejski Konserwator prawidłowo chronili zabytki w związku z realizacją innych, wybranych przedsięwzięć na terenie Torunia.”). Tak więc **brak GPOnZ nie wpłynął w żaden sposób na właściwą ochronę zabytków i dziedzictwa kulturowego miasta**. Warto też zaznaczyć, że kwestie ochrony zabytków były i są poruszane w programie rewitalizacji oraz strategii rozwoju miasta.

W odniesieniu do fragmentu „Do zakończenia kontroli prowadzonej przez NIK w urzędzie nie przygotowano także, właściwego w zakresie ochrony zabytków, projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego (mpzp) obejmującego m.in. obszar, w którym realizowano kontrowersyjną inwestycję. Opracowywanie tego planu trwa od czerwca 2012 r.” informuję, że **projekt mpzp dla obszaru Starego Miasta wraz z otoczeniem w Toruniu sporządzano zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym**. Sporządzono szereg opracowań specjalistycznych, w tym w roku 2017 „**Studium uwarunkowań konserwatorskich do mpzp dla Zespołu Staromiejskiego z częścią strefy buforowej**”. W konsekwencji powstał projekt planu, który uwzględnia zarówno wymagania ładu przestrzennego, jak i wyjątkowe walory zabytkowe obszaru, przy jednoczesnym zabezpieczeniu interesu publicznego oraz prywatnego. Projekt planu w roku 2019 uzyskał wymagane prawem uzgodnienia i opinie za wyjątkiem Kujawsko-Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków (K-PWKZ), który pomimo zmian w projekcie mpzp uwzględniających kolejne uwagi organu, 9-krotnie odmawiał jego uzgodnienia. We wrześniu 2020 r. skierowałem do Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego (MKiDN) zażalenie na Postanowienie K-PWKZ o odmowie uzgodnienia projektu planu.

W grudniu 2021 r. MKiDN wydał postanowienie znak: DOZ-OAiK.650.1190.2020.AR, w którym uznał za zasadne większość argumentów Prezydenta Miasta Torunia zawartych w zażaleniu i uchylił w całości zaskarżane postanowienie K-PWKZ oraz przekazał sprawę do ponownego rozpatrzenia przez organ pierwszej instancji. MKiDN wskazał na błędne podejście K-PWKZ do jego roli w procesie kształtowania przepisów prawa miejscowego. Podkreślił, że większość warunków uzgodnienia albo jest wadliwa albo niepełna lub nie została w sposób przekonujący i rzetelny uzasadniona.

Sporządzony projekt mpzp spełnia wymagania wynikające z obowiązujących przepisów prawa, co zostało podkreślone w ekspertyzach prawnych dr Anny Fogel z

dnia 27 sierpnia 2021 r. oraz 23 września 2021 r. sporządzonych na zlecenie MKiDN. Prace nad planem tym samym są nadal w toku, a ich celem jest uchwalenie prawa miejscowego dla najważniejszego dla tożsamości miasta obszaru, wpisanego na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturowego UNESCO.

W odniesieniu do stwierdzenia: *„prezydent miasta sprawował niewystarczający nadzór nad sądem konkursowym, który wybrał koncepcję zagospodarowania Bulwaru Filadelfijskiego. Wyniki konkursu zatwierdził niezgodnie z zasadami określonymi w wydanym przez siebie zarządzeniu”* informuję, że zgodnie z zarządzeniem nr 142 z dnia 18.06.2012 r. w sprawie przeprowadzenia konkursu na opracowanie „Koncepcji urbanistyczno-architektonicznej zagospodarowania Bulwaru Filadelfijskiego w Toruniu i powołania zespołu nadzorującego organizację konkursu”, powierzono jego przygotowanie i zorganizowanie Wydziałowi Architektury i Budownictwa UMT. Natomiast **przeprowadzenie Konkursu zostało zlecone jednostce zewnętrznej tj. Stowarzyszeniu Architektów Polskich SARP Oddział Katowice, które posiadało wiedzę i doświadczenie w prowadzeniu tego typu konkursów.** Jednostka zewnętrzna była zobligowana do przeprowadzenia konkursu zgodnie z określonymi wytycznymi. **Zatwierdzając wyniki konkursu dołożono wszelkich starań, aby wybrana koncepcja była najlepszym rozwiązaniem zagospodarowania tak istotnej dla miasta Torunia przestrzeni.**

„Ostatecznie prezydent Torunia zatwierdził projekt budowlany, który różnił się od koncepcji konkursowej, według której na przedłużeniu osi ulic Żeglarskiej i Łaziennej miały znajdować się schody prowadzące ku Wiśle. W zatwierdzonym projekcie umieszczono tam pawilony” – czytamy w informacji prasowej NIK. Wyjaśniam, że regułą jest, że projekt budowlany ustala ostateczny kształt inwestycji i nie musi być jednoznacznym odwzorowaniem koncepcji urbanistyczno-architektonicznej. Koncepcja jest opracowaniem ogólnym, zbiorem wytycznych przedstawiających ideę pomysłu. Podkreślam, że **zwycięzca konkursu opracował projekt budowlany, który przygotował zgodnie z założeniami koncepcji. Na etapie projektowania mogą wystąpić pewne zmiany, które wynikają z analizy danych szczegółowych.**

Procedura doprecyzowania granic dawnego Starego i Nowego miasta w Toruniu jest w trakcie. Gmina Miasta Torunia przesłała wniosek do Kujawsko-Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków o wyjaśnienie treści decyzji z 29 grudnia 1952 roku dotyczącej wpisania do rejestru zabytków dzielnicy dawnego

Starego i Nowego miasta w Toruniu w zakresie jednoznacznego określenia granic „najważniejszego toruńskiego” zabytku.

Odnosząc się do fragmentu: „prezydent miasta nie zrealizował zaleceń określonych w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Torunia z 2018 r. (Studium) oraz warunkach konkursu dotyczących ochrony konserwatorskiej, co było działaniem nierzetelnym” informuję, iż **Studium nie jest aktem prawa miejscowego**. Jest dokumentem strategicznym, określającym ramy rozwoju przestrzennego miasta. **Ustalenia studium są wiążące dla organów gminy przy sporządzaniu mpzp, a nie są wiążące przy wydawaniu decyzji administracyjnych.** W związku z tym w projekcie mpzp dla Zespołu Staromiejskiego wraz z otoczeniem uwzględniono ustalenia Studium w zakresie ochrony elementów układu urbanistycznego, w tym osi kompozycji i powiazań widokowych.

Koncepcja urbanistyczno-architektoniczna zagospodarowania Bulwaru Filadelfijskiego w Toruniu wyłoniona w wyniku konkursu oraz wydane na jej podstawie pozwolenie na budowę pawilonów uwzględniają cel i zadanie konkursu, którymi było m.in. dostosowanie kompozycji zagospodarowania bulwaru do układu bram, ulic i ciągów pieszych.

W odpowiedzi na wnioski pokontrolne poinformowałem NIK, że Gmina Miasta Torunia (GMT) zobowiązuje się do dołożenia należytej staranności w kwalifikowaniu oraz ewidencjonowaniu wydatków zarówno w projektach współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej, jak i rządowych. Wydatki związane z przygotowaniem ekspertyzy oraz wizualizacji ukazującej docelowy wygląd pawilonów i zmieniającej okładzinę elewacji zostały ujęte jako wydatki niekwalifikowane w ramach projektu UE. Zarzut dotyczący błędnej klasyfikacji wydatków **dotyczył niewłaściwie zastosowanej czwartej cyfry paragrafu(!!) klasyfikacji budżetowej**, określającej źródło finansowania wydatku. Błąd został skorygowany.

Co do fragmentu, który mówi, że: „Nieprawidłowo – w wartości środka trwałego w budowie – księgowano podlegający odliczeniu podatek od towarów i usług w ramach jednego projektu, który według stanu na 10 kwietnia 2023 r. wynosił ponad 1 mln zł”. Zgodnie z art. 86 ust. 13 ustawy

z 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług, podatnik może obniżyć kwotę podatku należnego o podatek naliczony poprzez korektę deklaracji podatkowej za okres, w którym powstało prawo do odliczenia. Podatnik może tego dokonać nie

później niż w ciągu pięciu lat, licząc od początku roku, w którym powstało to prawo. GMT skorzysta z ustawowej możliwości odliczenia podatku VAT poprzez dokonanie stosownych korekt deklaracji podatkowych, w czasie kiedy zacznie w oparciu o majątek wytworzony w ramach projektu prowadzić sprzedaż opodatkowaną.

Jedynie wnioski NIK adresowane do mnie cytuję: „*NIK zwróciła się do Prezydenta Torunia m.in. o podjęcie skutecznych działań w celu objęcia zabytków ochroną w formie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, a także doprecyzowania granic najważniejszego zabytku Torunia, realizację wytycznych Głównego Konserwatora Zabytków oraz prawidłowe kwalifikowanie wydatków*”, jak wykazałem wcześniej są i będą uwzględnione.

Zapewniam, że **GMT dokonała rzetelnego odbioru dotychczas zrealizowanych usług w ramach realizowanego na bulwarze projektu.** Raz jeszcze stanowczo podkreślam, że działania w celu zapewnienia objęcia lepszą ochroną zabytków są prowadzone systematycznie i nieprzerwanie.

Prezydent Miasta Torunia

Michał Zaleski

- [Powrót](#)
- [Udostępnij na: X](#)
- [Udostępnij na: FB](#)
- [Drukuj](#)
- [PDF](#)